

Centerpartiet ritar om det politiska landskapet

Svenska Dagbladet den 3 maj 2018

Sveriges politiska landskap förändrades när Centerpartiet fattade beslut att rösta för regeringens förslag att ensamkommande unga med tidigare utvisningsbeslut ges möjlighet att stanna i Sverige. Utöver förslaget juridiska och moraliska brister så skapar Centerns ställningstagande problem för borgerliga väljare inför höstens val. Efter 70 års socialdemokratisk hegemoni föddes Alliansen som en välbehövlig borgerlig koalition med en gemensam agenda för att reformera ekonomin. Vid en tidpunkt med förhållandevis små meningsskiljaktigheter i sociala frågor var nyanserna mellan partierna försumbara för många väljare, vilket gjorde valet förhållandevis enkelt på en tydlig vänster-höger-skala. Men efter att Alliansen föddes år 2004, hemma hos dåvarande centerledare Maud Olofsson, har mycket förändrats i Sverige och i svensk politik.

Demokratin har definitivt sina brister. Den politiske teoretikern Kenneth Arrows omöjlighetsteorem visar logiskt att det är omöjligt att fullt ut jämka samman enskilda väljares preferenser till samhällsovergripande beslut som uppfyller allas önskemål. Detta beror på valsysteemets utformning, där väljare rangordnar sina alternativ när de röstar och därigenom tvingas ge avkall på sina preferenser i andra frågor. När de frågor de måste ge avkall på är mindre viktiga så är problemet hanterbart.

Men när det gäller en större fråga som asyl/invandring, som i dag är en för de svenska väljarna central fråga, är det annorlunda: då framkallar de individuella preferenserna sammantaget ett avgörande problem för demokratin. Problemet förstärks när det handlar om en koalition med olika åsikter i centrala frågor. Allianspartiernas olika ställningstaganden i invandringsfrågan är ett bra exempel på detta.

SOM-institutet (Göteborgs universitet) presenterade nyligen sin årliga kartläggning av åsikter om politik och samhällsinstitutioner. Denna visar att invandring inte bara är den viktigaste frågan för många människor, utan även att antalet svenskar som vill dra ner på invandringen ökar – både till vänster och till höger på den politiska skalan. Slående är också att Centerns väljare, efter att under mer än ett decennium ha utvecklats parallellt med övriga allianspartier, sedan 2013 avviker betydligt från resten av Alliansen (SOM-seminariet 24/4-18).

Med Centerpartiets invandringspolitik blir det svårare för väljare som föredrar minskad invandring att välja parti i höstens val. I vilken regering kommer väljarmajoritetens önskemål om begränsad invandring att vara en ledstjärna? Johan Hakelius skriver i Expressen (28/4-18): "De [Centerledningen] är mer intresserade av att vilja väl, än att styra landet".

Man kan bara hoppas att övriga allianspartier tar sitt ansvar och att väljarna kan skilja parti från parti.

Özge Öner